

פעילות הינורכית
הברתית וערכית

הרב צבי יהודה הכהן קוק

זצ"ל

בילמונה ובילבה

15 כרטיסי מידע - מרכז למידה

מפעל חייו לדורות

פעילות הינוכיהת
הברתיה וערכיהת

הרב צבי יהודה הכהן קוק
מרכז למידה
הוא היה אומר
אמירה מובילה

הוא היה אומר:

צריך להרבות בשני האל"פין:

א-מונה

ו-אהבה

הרב צבי יהודה הכהן קוק
מרכז למידה
לידתו
משפחתו

2

אביו הראי"ה קוק כותב עליו
בגיל שנתיים וחצי:
**"בני, הילד שיחיה,
ברוך ה' בחיים ושלום
וכבר יודע הוא איזה
אותיות".**

הרב צבי-יהודה

נולד בליל הסדר,

ט"ו בניסן ה'תרנ"א (1891)

בעיר זוימל שבליטה.

כבנו היחיד של אביו:

הרב אברהם יצחק הכהן קוק,

ולאמו הרבנית רייזא רבקה.

הרב צבי יהודה
בילדותו

פעילות הינורכית הברתית וערכית

ואהבה

מפעל ההלכה לילדי ישראל חתם את הרב מנחם מנדל אלטער זצ"ל
דף עמוד לילכת הלכה - מיישמים להשגת קיימא
"כל השואה פלכות - מובטח לו..."

הרב צבי יהודה הכהן קוק
מרכז למידה

לימודיו רבותיו

3

קנה את לימודיו
הראשונים בעיקר אצל
אביו, מרן הרב הראי"ה

קוק זצ"ל.

השלים עוד לימוד בתורה,
אצל הרב ראובן גוטפריד -

ידידיה, הרב משה זיידל
והרב בנימין מנשה לוי.

בן 15 - למד בישיבת

"תורת החיים" בירושלים

בן 12. ישיבת "פורת יוסף"
בירושלים

בן 23 - נסע ללמוד בעיר
הלברשטט שבגרמניה.

מי הוא תלמיד-חכם?
הרב צבי יהודה אמר:
"כל תלמיד חכם
צריך לשאוף שיהא
שם שמים מתאהב
על ידו".

מה עושים בישיבה?
הרב צבי-יהודה השיב:
"מרבית אהבה, מרבית
אמונה, מרבית ביטחון,
מרבית אהבה הדדית,
מרבית קבלת מלכות ה'
אלוהי ישראל, מרבית
ללמוד וללמד ערכי תורה
ומצוות, מרבית
התנחלויות והיאחזויות,
במלוא רוחב ארצנו,
זה מה שאנחנו עושים -
בישיבה..."

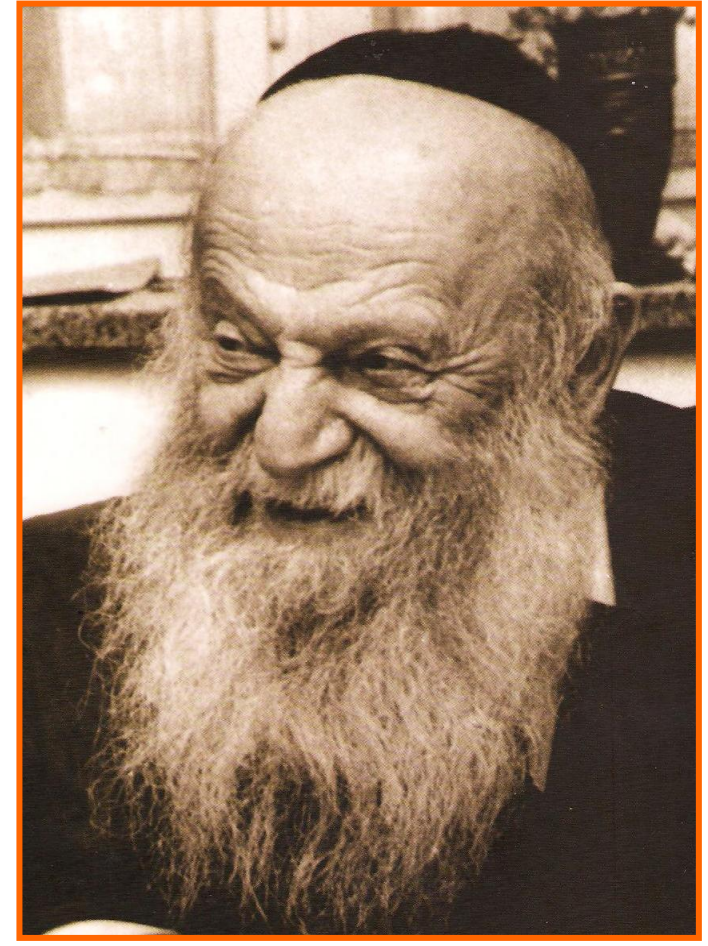

הרב צבי יהודה הכהן קוק
מרכז למידה
דמות
של הרב

4

הרב דוד כהן זצ"ל, "הנזיר", כותב
באיגרותיו על הרב צבי-יהודה:
**"כשאני רואה אותו
הולך ברחוב,
מלאך הולך פה"**

"והיו עיניך רואות את מוריך"
תואר פניו הקדושים של הרב
צבי-יהודה היו מלאי אהבה גדולה
לתורה, לעם ולארץ. לאורו נלך.

אחד התלמידים תיאר את כניסת
הרב להיכל בית המדרש כך:
**"רבנו היה כולו אור
ושכינה. כשהיה נכנס
לישיבה והיה עובר בינינו
- היו כל רחשי לבנו
מלאים רוממות אל,
שכינה בתוכנו, זו הייתה
התחושה בישיבה"**

פעם שאלו את הרב
מרדכי אליהו זצ"ל:
אם יש חכם שאפשר
לברך עליו "שחלק
מחכמתו ליראיו"?
והשיב: וודאי אפשר
**לברך על הרב צבי יהודה
הכהן קוק זצ"ל,**
ראש ישיבת 'מרכז הרב'.

פעילות הינוכיה הברתיה וערכיה

ואהבה

מפעל ההלכה לילדי ישראל חתם וזו הרב מרדכי אליהו זצ"ל
דף נתיחה ללבבות הילד - מיישם להשגת קיימא
"כל השואה פלכות - מובטח לו..."

הרב צבי יהודה הכהן קוק
מרכז למידה
**מידות
והנהגות**

5

"... וְרֵאוי וְהַגוֹן מִמִּידַת דְּרֶךְ-אֲרָץ
וְאַהֲבַת רְעִים, לְהִתְאַמֵּץ שְׂלֵא
לְהַפְרִיעַ בְּשִׁיחוֹת בְּקוֹל רָם."
(פסוק שהרב צבי-יהודה רשם בלוח המודעות בישיבה)

הרב צבי-יהודה נודע כבעל מידות נעלות, שהקפיד על עצמו, נזהר בהתנהגותו ודקדק מאוד במעשיו. הרב קבע בישיבת מרכז-הרב את המונח "עבודת המידות", וקבע סדרי לימוד בענייני דרך-ארץ. ביסוד הכול, הרב ראה את מידת האמת שהיא חותמו של הקב"ה והתורה היא תורת אמת, את מידת היושר - כשם שספר בראשית נקרא ספר-הישר על שם האבות שהיו ישרים, ואת מידת הטוב - כי הקב"ה הוא מקור הטוב. ובהתאם למידותיו המעולות, הרב אמץ בעצמו הנהגות מיוחדות שעליהם התחנכו אלפי תלמידיו, וממשיכים להתחנך לאורו.

מהנהגות הרב:

- א. הקפיד תמיד להתפלל מתוך הסידור שלו דווקא.
- ב. כאשר שמע על תלמיד חולה, הרב הלך לבקרו.
- ג. הקפיד לא לעבור לפני מי שמתפלל.
- ד. הרב עודד במחייאות כף ילדים שהשתתפו בתפילה.
- ה. הרב מאד הקפיד על קדושת השפה העברית והאותיות בעברית, ולכן היה נמנע מלזרוק אפילו כרטיס נסיעה שהיה כתוב עליו בעברית.

כשהרב צבי-יהודה היה כבר למעלה מגיל 80, הלך אתו שמשו הרב יוסי בדיחי. בדרכם הם עברו ליד קן נמלים, וטור ארוך יצא מהקן וחזר אליו בתנועה פעילה. הרב יוסי התכוון לעבור מעליהם, כשלפתע הרב צבי יהודה אחז בזרועו ומשך אותו הצידה כדי להקיף את מקום הנמלים. שלא לדרוך על אף נמלה

פעילות הינרכית חברתית וערכית

ואהבה

מפעל ההלכה לילדי ישראל חנות חרן הרב מנחם אליהו זצ"ל
דף עמוד לשיבת תשובה - מרכז למידה קיימת
"כל השואה פלגות - מובטח לו..."

הרב צבי יהודה הכהן קוק
מרכז למידה
**אהבת
התורה**

6

הרב צבי-יהודה דבק מילדותו בתורה, ועמל בה יומם ולילה. היקף ידיעותיו היה בכל פרד"ס [פשט, רמז, דרש, סוד] התורה. בגיל 18 - הרב השתתף בהקמת ישיבת "שערי תורה" ביפו, בראשות אביו.

בגיל 24 - הוא מצטרף לאביו השוהה בשווייץ לשנה אחת, ושוקד עמו בלימוד תורה. על שנה זו הוא אמר: "למדנו את כל התורה פעמיים".

בן 32 - אביו מקים את ישיבת מרכז- הרב בירושלים, והרב צבי יהודה מתמנה להיות המנהל הכללי, ומלמד שיעורים בישיבה.

בן 44 - אביו הראי"ה נפטר, והוא מתמנה לראש ישיבת מרכז-הרב לכל חייו.

הרב העביר שיעורים רבים לתלמידי הישיבה ולקבוצות, שיחות באמונה ובתנ"ך. הקפיד בכל יום על סדר לימוד אישי קבוע, ובו הגה בהתמדה ובריכוז עצום בתורה כל ימי חייו.

על תלמידי הישיבה:
**"הרי אתם יודעים שאין לי
ילדים. אתם הילדים שלי!"**

הרב צבי יהודה מלמד שיעור לתלמידים

פעילות הינוכיה חברתית וערכית

ואהבה

מפעל ההלכה לילדי ישראל חתם מרן הרב מרדכי אליהו שליט
דף נפתח לקבץ הלכה - מיישמים להשגת קיימא
"כל השואנה קלכות - מובקשת לו..."

ממשיכים את הדרך!

הרב צבי יהודה הכהן קוק
מרכז למידה
**אהבת
העם**

7

הרב צבי-יהודה קיבל מהוריו חינוך גדול לאהבת ישראל, והרגיש מחובר עם כל יהודי באשר הוא. כל פעולותיו היו למען עם ישראל, הן ביישוב שהתחדש ברחבי הארץ, והן בקהילות שבחוץ-לארץ, והכול היה מתוך כמיהה גדולה לזרו גאולה שלימה.

הרב צבי-יהודה אומר:
**"כשאני רואה יהודים רוקדים ביום
העצמאות אני רואה את הקב"ה רוקד
יחד אתם"!!!**

פינה את זמנו למען רבים שפנו אליו מידי יום, קיבל כל אחד מהם בפנים מאירות, והשקיע את כל כוחו להיענות לכל אחד בעצה טובה, בהבעת דעת תורה ובהדרכות לחיים טובים. כל מי שנפגש עם הרב, זכה להרגשה מרוממת, ומיד התחבר עם האישיות הענקית של הרב שהקרין לכל אחד יחס אבהי, מקרב ומחבר.

היה קשוב לכל המאורעות בעם ישראל, והרגיש אחריות כלפי המציאות המתרחשת. הרב כתב ופרסם מאמרים ואגרות, ובהם הגיב לכל המתרחש, בדאגה עצומה לעם ישראל.

פעילות הינרכית חברתית וצרכית

ואהבה

מפעל ההלכה לילדי ישראל חתם את הדרך
דף נעילת לילכת הלע - מילכילס להשכבת קיבלת
"כל השוקה קלכית - מילכילס לו..."

הרב צבי יהודה הכהן קוק
מרכז למידה
**אהבת
הארץ**

8

הרב צבי-יהודה קיבל מהוריו חינוך גדול לאהבת ארץ ישראל, באמונה ברורה כי הגיעה העת של התחלת הגאולה, וצריך לעלות ולהתיישב בארץ ישראל.

בן 13 - המשפחה עולה לארץ ישראל, ואביו מוזמן בכבוד להיות רבה הראשי של העיר יפו והמושבות. סייע לאביו בפעילות של הנהגת הציבור בארץ ובחו"ל,

ובן 29 - שב לארץ, וממשיך בפעילות המסייעת לאביו למען היהודים שעלו והתיישבו ברחבי הארץ.

בן 87 - פעל להקמת התנועה לעצירת הנסיגה משטחי סיני והיישובים שהיו שם.

שלימות ארץ ישראל היה מרכז פעילותו. הרב נלחם נגד מהלכי השלטון אשר עכבו או מנעו התיישבות, השתתף בפועל בעלייה להתיישבויות חדשות, ועודד במרץ רב את ההתיישבות והמתישבים עד יומו האחרון.

הרב צבי-יהודה בכרוז שפורסם:
"ידעו כל ישראל וכל באי עולם, שבפקודת ה' בורא עולם חזרנו הביתה, חזרנו אל נחלת אבותינו, ולא נזוז מכאן"!!!

הרב צבי יהודה הכהן קוק
מרכז למידה

אמרות הרב

9

הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל אומר:

צריך להרבות בשני האל"פין:
א'מונה וא'הבה.
אמונה - להיות יהודי מאמין
באמונה שלימה,
ואהבה - שלימה לכל.

"וְרֵאיוּי וְהַגּוֹן
מִמִּידַת דֶּרֶךְ-אֶרֶץ
וְאַהֲבַת רַעִים, לְהִתְאַמֵּץ שְׁלֹא
לְהַפְרִיעַ בְּשִׁיחוֹת בְּקוֹל רָם"
(פתק שהרב רשם בלוח המודעות בישיבה)

"לא כובשי אדמות נכר,
אדמות זרים - אנחנו,
הבאים הנה בשובנו אל
נחלת אבותינו, אלא
חוזרים הביתה אל אדמות
שבטי ישראל...
אין כאן שום שטחים
ערביים
ואדמות ערביות, אלא
אדמות ישראל נחלת
אבותינו הנצחית"

כך היה מנהג הרב לומר
לפני השיחה על פרשת השבוע:
"אָנוּ נִפְגָּשִׁים
עִם רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם"

מְדִינַת יִשְׂרָאֵל
נוֹצְרָה וְהוֹקְמָה
בְּפִקוּדַת רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם!
(גאולת אור הצב"י 192)

פעילות הינורכית חברתית וערכית

ואהבה

ממשיכים את הדרך!

מפעל ההלכה לילדי ישראל חנות חנוכה הרב מרדכי אליהו זצ"ל
דף עזרה ללכת אל-על-פני-העולם - מיישמים להשגת קיימא
"כל השואה קלילות - מובטח לו..."

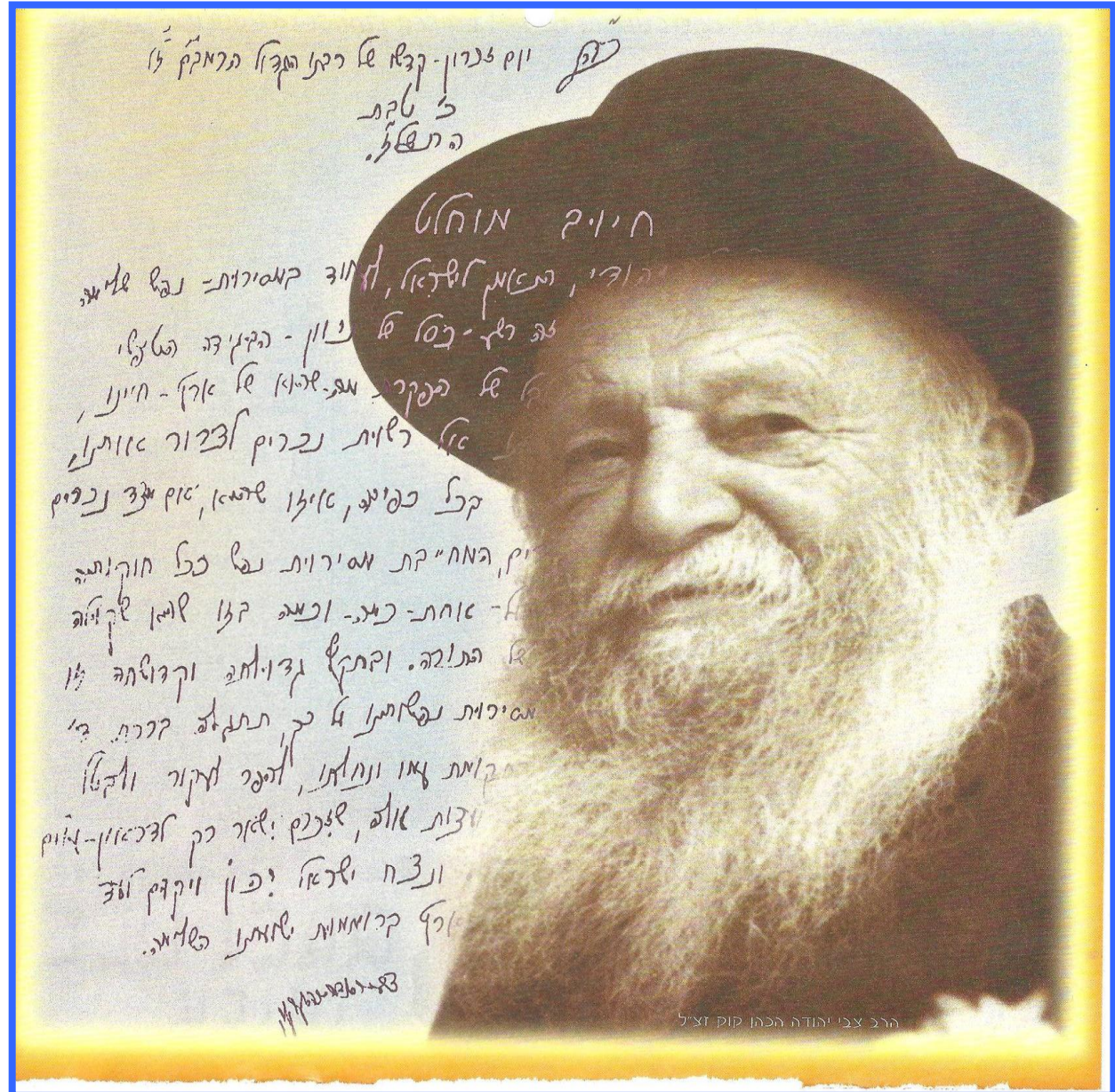
הרב צבי יהודה הכהן קוק
מרכז למידה

מנהיג לדור

10

הרב צבי-יהודה זכה להיות מנהיג הדור, מתוקף גדלותו בעצומה בתורה, אהבתו הגדולה לעם ולארץ, ואישיותו המיוחדת בהנהגת הציבור. הרב היה קשוב לכל המתרחש, ויזם מכתבים וכתב מאמרים כדי לבטא את עמדתו. מנהיגותו פרסה את כנפיה על עשרות יישובים שקמו מכוחו, עשרות מוסדות חינוך שנוסדו ע"פ דרכו, ואלפי תלמידים ותלמידיו שקבלו ממנו והולכים לאורו.

"השלטון היהודי בארץ הקודש, קרי: מדינת ישראל וצבאה, יחד עם היותו בבחינת "קץ מגולה", הריהו מצווה מפורשת וחשובה, מצווה כלל-ישראלית" (מתוך "מזמור י"ט למדינת ישראל")

הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל

פעילות הינורכית חברתית וצרכית

ואהבה

מפעל ההלכה לילדי ישראל חזקת מן הרב מרדכי אליהו זצ"ל
דף עילוי לשיבת הארץ - מיישמים להשגת קיימא
"כל השואה פלילית - מובטח לו..."

הרב צבי יהודה הכהן קוק
מרכז למידה
**התקופה
המדינה**

**מדינת ישראל נוצרה
והוקמה בפקודת
רבונו של עולם!
(גאולת אור הצב"י 192)**

הרב צבי-יהודה חי ופעל והנהיג בתקופה מאוד משמעותית, שבה קמה תנועת הציונות וקראה לעלות ולהתיישב בארץ.

הרב האמין באמונה שלימה, כי התקופה היא "אתחלתא דגאולה", היא ישועת ה' ומהלך הבא מאת ה' לקדם ולזרוז את הגאולה השלימה.

בצעירותו הוא היה שותף לאביו בפעילות מיוחדת בחו"ל, וכעבור שנים הרב הסביר כי פעולתם הייתה לקדם את מהלכי הגאולה, בהכרת אומות העולם להקמת בית לעם היהודי.

שנת ה'תש"ח - הרב בן 58 - הוכרזה הקמת מדינת ישראל.

הרב ראה במדינה מעשה ה' כשלב בגאולה, כבד מאוד את מוסדות המדינה ואת אנשי ההנהגה בממשלה ובצבא, שבהם הרב ראה שליחי קודש העוסקים בקדש של קוממיות עם ישראל בארץ ישראל.

מפעל ההלכה לילדי ישראל חזקת מן הרב מרדכי אליהו זצ"ל
דף עמוד לשיבת הארץ - פרויקטים להשגבת קיימא
"כל השואנה פלכות - מובקשת לו..."

הרב צבי יהודה הכהן קוק
מרכז למידה
אירוע:
הדרשה הגדולה

12

בסעודת יום העצמאות ה-19 למדינה בשנת ה'תשכ"ז, נשא דרשה מיוחדת במינה, בה סיפר בכאב נורא על חלוקת הארץ, ומסירת שטחים מחבלי הארץ לידי הערבים. ואז, הרב הרים קול, וזעק מעומק נפשו: "איפה חברון שלנו – אנחנו שוכחים את זה!? ואיפה שכם שלנו - אנחנו שוכחים את זה!? ואיפה יריחו שלנו - אנחנו שוכחים את זה!? ואיפה עבר הירדן שלנו!? איפה כל רגב ורגב? כל חלק וחלק, של ארבע אמות של ארץ ד'!? הבידינו לוותר על איזה מילימטר מהן? חלילה וחס ושלום!"

לאחר שלושה שבועות... התבררו דבר הרב כנבואה: מלחמת ששת הימים פרצה, ומיד נכבשו ושחררו כל המקומות הללו שהרב הזכיר... ועוד הרבה ברחבי הארץ.

גם העיר העתיקה שוחררה, והרב צבי-יהודה היה האזרח הראשון שעלה אל הכותל המערבי. לכלי תקשורת ששהו במקום, הרב אמר בקול נחרץ: "ידעו כל ישראל וכל באי עולם, שבפקודת ה' בורא עולם חזרנו הביתה, חזרנו אל נחלת אבותינו, ולא נזוז מכאן"!!!

פעילות הינורכית הברתית וערכית

ואהבה

ממשיכים את הדרך!

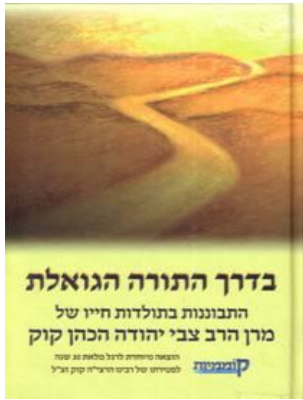
מפעל ההלכה לילדי ישראל חתם וזו הרב מרדכי אליהו זצ"ל
דף עילית לשבת הלילה - מיישמים להשבת קיימנו
"כל השנה קלילות - מובקשת לו..."

הרב צבי יהודה הכהן קוק
מרכז למידה

ספרי
הרב

13

הרב צבי-יהודה לא כתב לעצמו חיבורים.
עיקר פעולתו הספרותית הייתה לערוך
ולהוציא לאור את הכתבים של אביו
הראי"ה קוק זצ"ל.

בן 19 - הרב כבר החל בעריכת חיבורי
אביו, והוציא לאור את הספר ההלכתי
"שבת הארץ".

עם פטירת אביו בשנת ה'תרצ"ה, הרב
התרכז בעריכת הכתבים למשך עשרות
שנים.

תלמידיו עמלו והוציאו את מאמרי הרב צבי
יהודה בכמה כרכים, את אלפי שיעוריו
שנמסרו בעל-פה, ועוד עמלים להוציא
לאור את דברי תורתו בכל פרד"ס התורה.

- לנתיבות ישראל - בענייני הלכה, אמונה והשקפה.
- להלכות ציבור - מאמרים בענייני השקפה ומדינה.
- אור לנתיבתי - מערכות באמונה.
- צמח צבי - מכתבי הרב צבי יהודה.
- מתוך התורה הגואלת - שיחות הרב על הפרשה והמועדים.
- שיחות הרצי"ה - שיחות הרב על פרשיות התורה.
- גאולת אור הצב"י - משנתו המדינית האלוקית.
ועוד הרבה.

פעילות הינרכית חברתית וערכית

ואהבה

מפעל ההלכה לילדי ישראל חתם את הרב מנחם אלט ורבי ד"ר נחום אליעזר מייזליץ לראשית חגיגת קיבוץ "כל השנה פלילית - מוקדש לו..."

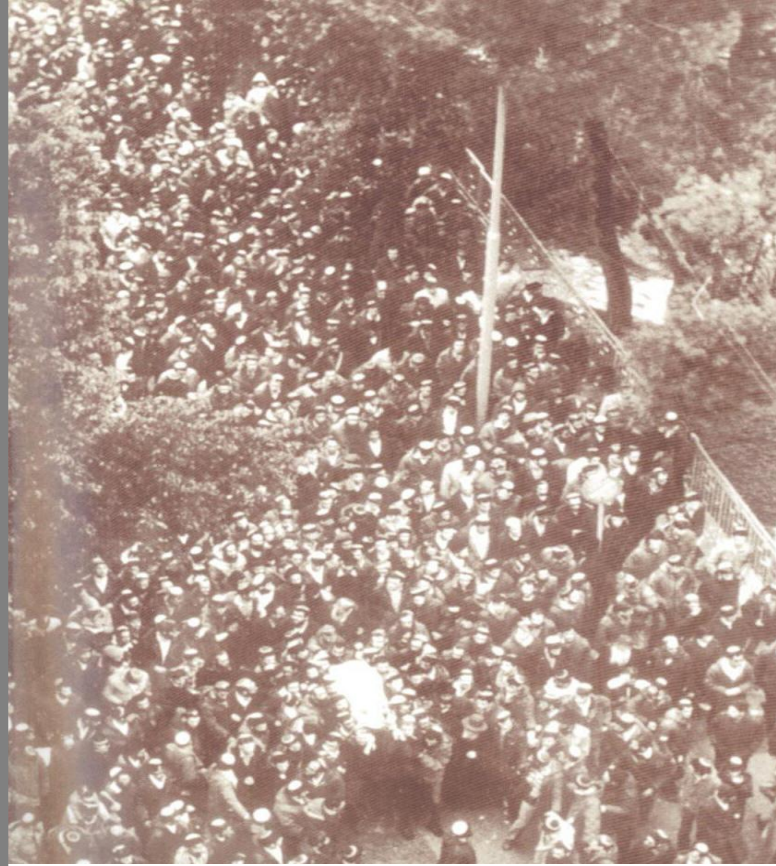

הרב צבי יהודה הכהן קוק
מרכז למידה
"ותשחק ליום
אחרון". הפטירה.

14

"איש פלא היה במיוחד.. והעולם שומע לקולו, ונוהרים אליו מכל קצות הארץ נערים וזקנים אנשים פשוטים ומרומי עם. ישיש וחסיד, יושב בישיבה כל ימיו על התורה ועל העבודה, והעולם מקשיב לקולו, קול תורה, קול אמונה מוצקת, אמיצה... שכל היום לא הספיק לאכול ולטעום, משום שאנשים מחכים במסדרון בביתו כל היום... אבל כשהיה נוגע לכבוד התורה ומצוות, היה נאזר בגבורה ומתריע בקול רעש גדול..." (ממדברי הספד של הגאון הרב אברהם שפירא זצ"ל, ראש הישיבה והרב הראשי לישראל)

**ביום י"ד באדר
ה'תשמ"ב (1982),
בעיצומו של
חג פורים,
בן 91 שנה,
הרב צבי-יהודה
נפטר,
ונטמן בהר הזיתים
בסמוך לציון הקדוש
של אביו
הראי"ה קוק זצ"ל**

פטירתו
בבוקר י"ד באדר תשמ"ב, פורים דפרזים, כחודש לפני שמלאו לו תשעים ואחת שנה, השיב הרב צבי יהודה הכהן קוק את נשמתו הטהורה לבוראה.
אבל כבוד השתרר בין תלמידי הרב, מכיריו ומוקיריו, בירושלים ובמרחבי ארץ ישראל כולה. צערם העצום נמהל בתפילה ובתקווה, שבעלותו למרומים יהיה מליץ יושר על העם והארץ, ובהיותו ליד כסא המרומים יעשה כל אשר לאל ידו לביטול הגזרה של מסירת מרחבי סיני לידי המצרים.
חרף מועד ההלוויה, ביום פורים דפרזות, הגיעו המונים מכל רחבי הארץ ללוותו בדרכו האחרונה. ובתחילת ליל שושן פורים הקיפו המלווים את קברו של הרצי"ה, שנכרה במעלה הר הזיתים סמוך לקברו של אביו, ונשאו תפילה מהולה בדמעה, שהוא יצטרף לאביו, ויפעל במרומים לגאולת ישראל ולבניין אריאל.

פעילות הינוכיה הברתיה וערכיה

ואהבה

מפעל ההלכה ילדני ישראל חתם את הרב מרדכי אליהו זצ"ל
דף נפתח לזכות האדם - מיישמים להשגת קיימא
"כל השואה פלילית - מובטח לו..."

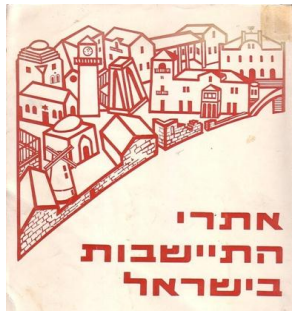

הרב צבי יהודה הכהן קוק
מרכז למידה

15 מורשת הרב לדורות

דור שלם בדרךנו של הרב צבי-יהודה:

- בתי ספר תורניים – רשת נועם
- תנועות נוער: בני-עקיבא. אריאל.
- ישיבות תיכוניות.
- אולפנות – צביה.
- מכינות קדם-צבאיות.
- ישיבות גבוהות.
- מדרשות.
- רבנות.
- התיישבות.
- צבא.
- הנהגה וממשלה.

רבנו הרב צבי-יהודה השאיר אחריו מורשת עצומה המובילה את הדור כולו. אלפי תלמידים ברחבי הארץ וקהילות יהודיות בעולם, והם ממשיכים ביתר עוז את המפעל הגדול בו החל אביו הראי"ה קוק, והמשיך הרב צבי-יהודה. מפעל שבנה את שלש אהבותיו הגדולות:

אהבת תורת ישראל,

אהבת עם ישראל ואהבת ארץ ישראל, והצעיד אותם במעשים ממשיים אל הגאולה השלימה המתגלה בנפלאות ה', כמאמר הפסוק שהיה רגיל בפי

הרב צבי-יהודה:

"כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון".

השער לישיבות התיכוניות